

президент або Федеральний канцлер цього не вимагають.» (Der Bundestag bestimmt den Schluß und den Wiederbeginn seiner Sitzungen. Der Präsident des Bundestages kann ihn früher einberufen. Er ist hierzu verpflichtet, wenn ein Drittel der Mitglieder, der Bundespräsident oder der Bundeskanzler es verlangen) [1, с. 11]

Бундесрат являє собою парламент кожної федеральної землі. Питання, що стосуються суверенних прав федеральних земель, особливо фінансові й адміністративні, звичайно є предметом дискусій і суперечок, і тому в середньому трохи більше половини всіх законопроектів проходить через верхню палату парламенту. Крім того, бундесрат має право винести негативний висновок по будь-якому із законопроектів, але лише дуже небагато з них не отримують схвалення у верхній палаті [2].

Згідно частини 4, статті 50 «Через Бундесрат, землі вносять свій вклад в законодавство і управління Федерації і в питаннях, що стосуються Європейського Союзу.» (Durch den Bundesrat wirken die Länder bei der Gesetzgebung und Verwaltung des Bundes und in Angelegenheiten der Europäischen Union mit.) [1, с.13]

Отже, розглянувши державний устрій Німеччини котрим керує Конституція від 23 травня 1949 року є прикладом гарного та міцного регулювання країни. Політична система Німеччини являє собою федеративне розділення на 16 федеративних земель, які виконують владні повноваження на місці, і кожна з яких має свій місцевий парламент – Бундесрат, що підпорядковуються верховному парламенту в Берліні – Бундестагу. Тому цю країну можна вважати одним із кращих лідерів Європи в ЄС.

Список використаної літератури:

1. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. – В., 2014. – 48 с.
2. Інтернет джерело: Державний устрій німеччини. / - режим доступу: ukrexport.gov.ua/ukr/z_info/ger/1128.html
3. Энциклопедический словарь в двух томах / Под ред. Б. А. Введенского, С. Р. Гершберга. т. 2. - М.: Советская энциклопедия, 1963. - с. 570.

Скакун М.

ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ФРН

У статті досліджуються формування нової зовнішньополітичної стратегії об'єднаної Німеччини в умовах геополітичної трансформації європейського простору, європейська політика та позиція ФРН щодо розширення Європейського Союзу.

Ключові слова: розширення Європейського Союзу, Східна політика ФРН, європейська політика Німеччини, зовнішньополітична стратегія.

Німеччина справедливо вважається провідною країною Європейського Союзу, яка найбільш зацікавлена у поширенні та поглибленні європейських інтеграційних процесів. Не ставлячи перед собою амбітних глобальних цілей, Німеччина в останні десятиріччя зосереджується на суто європейських справах і має репутацію країни з домінуючим впливом на їх вирішення. Характер

відносин Німеччини з її основними неєвропейськими партнерами – США та РФ значною мірою визначає і ставлення до інших регіональних держав, до подій і процесів у різних частинах європейського оточення, зокрема і до України.

Характерною рисою зовнішньої політики сучасної Німеччини є використання переважно несилових засобів для реалізації політичних цілей, що передбачає розширену багатосторонню та двосторонню співпрацю, орієнтацію в міжнародних відносинах на спільні інтереси та цінності. Та, незважаючи на швидкі темпи розвитку міжнародного середовища, появу нових загроз і викликів, традиційним напрямом німецької дипломатії залишається європейська політика.

Актуальність теми не викликає сумнівів через трансформації, які відбуваються у зв'язку з п'ятим розширенням ЄС, намаганням поглибити політичну інтеграцію в ЄС, впливом “Європи–25” на європейський геополітичний простір.

Геополітичне значення об'єднання Німеччини, роль цієї країни в сучасних міжнародних процесах і в поширенні Європейського Союзу на схід засвідчують публікації провідних вітчизняних та іноземних науковців. Зміни в політичній системі сучасної Німеччини, механізми зовнішньополітичної діяльності ФРН аналізують визначні політики та дипломати Г. Коль та А.Зленко, науковці К. Зонтхаймер, М. Павлов, Р. Кривонос, А. Кудряченко та інші. Ці автори відзначають активізацію міжнародної політики ФРН, зростання її впливу на регіональному й глобальному рівнях [3; с. 58].

Національна безпека багатьох європейських країн протягом тривалого часу залежала від місця Німеччини в європейському політичному порядку, щоб Німеччина могла впливати, але не бути загрозою «європейській свободі», існуванню і розвитку інших держав. У сучасній європейській системі ФРН є основоположною складовою європейської та міжнародної системи міжнародних відносин.

Шлях досягнення державної єдності німців визначив і географічну складову, і кордони ФРН. Сучасне об'єднання Німеччини відбулося мирним легітимним шляхом, коли західнонімецька держава приєднала “нові” землі. Саме через “аншлюз” політична система Федеративної Республіки у своїх основних рисах залишилась незмінною. Німецьке об'єднання стало випробуванням для демократії у ФРН в умовах приєднання до неї п'яти нових федеральних земель, але політичної системи він серйозно не зачепив [2; с.41].

Відновлення єдиної Німеччини змусило відмовитися від військово-політичних гарантій США, перетворило її у впливову в міжнародному плані державу, яка повністю реалізує свій суверенітет у зовнішній політиці та в політиці безпеки.

Як відомо, основою інтеграційних процесів у Західній Європі є франко-німецький альянс, який, з одного боку, є “локомотивом”, з другого – викликає занепокоєння малих країн Європи щодо можливості збереження свого політичного суверенітету і можливості бути почутими в “європейському хорі”.

Після об'єднання країни європейська політика Німеччини не втратила своєї динамічності, підтверджуючи незмінність свого політичного курсу і готовність до поглиблення інтеграції в ЄС. Німецький уряд підписав Маастріхтський договір про утворення Європейського Союзу (1992 р.) під гаслом “не німецька Європа, а європейська Німеччина”. Унаслідок досягнення єдності Німеччини було подолано національний розкол і, тим самим, реалізовано основну мету західноєвропейської політики. Послідовність і незмінність європейської політики ФРН у нових умовах підтвердив федеральний канцлер ФРН Г. Коль у своїй першій заяві після об'єднання. Проте реалізувати зроблені заяви виявилось складніше, ніж очікував уряд об'єднаної Німеччини. Гострота та багатогранність проблем, які виникли в процесі розбудови єдиної держави, необхідність розробки нової зовнішньополітичної стратегії обмежували можливості ФРН.

Основою двосторонніх відносин між Францією і Федеративною Республікою Німеччини залишається Єлісейський договір про дружбу і співпрацю (1963 року), який започаткував новий етап європейської історії. Розвиток партнерства між Німеччиною та Францією визначив напрямки європейського будівництва, у якому Франція виступала передусім як політичний лідер організації, а ФРН – як економічна потуга [3; с.51].

Суперечності між двома країнами торкнулись також проблем оборони і стратегічних військових проєктів: якщо ФРН (до операції в Іраку) віддавала перевагу атлантичній солідарності і захисту своєї власної території, то Франція наполягала на незалежності європейської системи безпеки від НАТО та США.

Розбіжності між позиціями ФРН і Франції зросли після формування уряду Г. Шрьодера. Якщо раніше ФРН і Франція прагнули спільно розвивати і поглиблювати європейську інтеграцію, то тепер основою активної співпраці став політичний баланс у Європі. Відповідно там, де інтереси співпадають, продовжує існувати „двигун”, а в інших виникає конкуренція. Спостерігається подальша диференціація німецько-французької співпраці: взаємодія в галузі спільної зовнішньої політики й політики безпеки, європейської оборони, юстиції та внутрішніх справ й протиборство – в питаннях розширення ЄС, аграрної реформи й майбутнього Союзу. Однак вісь „Париж-Бонн” продовжує впливати на хід інтеграційного процесу, ступінь співпраці двох країн викликає обережність інших членів ЄС, які вбачають небезпеку встановлення „директорії”, коли її темпи знижувались, виникала небезпека втрати темпу інтеграції. [1; с.76].

Певні зміни в європейській політиці ФРН відбувалися під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Крім економічних і соціальних труднощів об'єднання, у країні розгорнулася дискусія про новий статус держави на континенті і перегляд зовнішньополітичної ролі та інтересів об'єднаної Федеративної Республіки. Динаміка європейської інтеграції досягла такого рівня взаємозалежності, що партнери з ЄС змушували уряд ФРН діяти. Продовження економічної інтеграції, запровадження спільної європейської

валюти розцінювалися в Німеччині як передумова формування політичного союзу.

“Східна політика” Боннської республіки в нових умовах набула формату розширення ЄС на схід та обґрунтовувалось міркуваннями безпеки, історичної справедливості. Таким чином, певні концептуальні, політичні й економічні напрацювання „старої” ФРН були інкорпоровані в європейську політику об’єднаної Німеччини.

Європейська стратегія уряду Г. Шрьодера характеризується врахуванням нових геополітичних чинників. Стабільність і прогнозованість сучасної німецької політики в ЄС забезпечується не перевагою європейських інтересів над національними, а чітким визначенням німецьких інтересів, які активно захищаються на багатосторонньому рівні. Тобто уряду ФРН вдалось узгодити національні інтереси зі складними інтеграційними завданнями. ФРН намагається забезпечити реалізацію національних інтересів через збалансованість загальноєвропейських інтересів, і, тим самим, впливати на визначення політичного курсу ЄС в цілому [1; с. 47].

У ЄС уряд на чолі із Г. Шрьодером послідовно відстоював пріоритети німецької європейської політики – насамперед поглиблення інтеграційних процесів, яке створює підґрунтя для вступу нових членів, а потім розширення. ФРН лобіювала створення інституційних і фінансових рамок для розширення, активно використовувала фактор розширення для реформування важливих для німецьких інтересів аграрної та інституційної галузей. Така послідовна тактика забезпечила посилення ваги ФРН в інституціях ЄС.

Інституційна реформа, яка була метою європейської інтеграції із 70-х років ХХ століття, була реалізована, створивши базу для поглиблення взаємодії європейських країн в економічній і політичній галузях. Ініціатива уряду ФРН використання моделі Конвенту була реалізована як у процесі вироблення Хартії основних прав ЄС, так і для подальшої розробки інституційної реформи.

Основою європейської політики ФРН традиційно є партнерство з Францією, яке ґрунтується на балансі політичних інтересів. У 90-х роках минулого сторіччя проявилися розбіжності між партнерами в питаннях щодо шляхів поглиблення і розширення ЄС, а також його майбутньої форми і цілей. Геополітичні зміни у Східній Європі, посилення позицій США в ЦСЄ, початок розширення НАТО на Схід відповідали традиційній “східній” політиці ФРН і визначили її підтримку європейським амбіціям країн регіону. На відміну від ФРН, Франція наполягала на збереженні геополітичної рівноваги і замість поширення ЄС відстоювала поглиблення і завершення інтеграції у форматі п’ятнадцяти країн. Для Франції ЄС є продовженням її національної політики з використанням європейських інститутів. Проте ці відмінності не зашкодили збереженню німецько-французької взаємодії, яка залишилася двигуном” європейської інтеграції і після об’єднання Німеччини, особливо в питаннях спільної зовнішньої політики і політики безпеки, юстиції і внутрішніх справ. Компроміс дозволив поєднати поглиблення політичної

інтеграції до схвалення проекту Конституції Європейського Союзу з послідовним приєднанням до інтеграції нових незалежних держав.

Об'єднання Німеччини суттєво вплинуло на її зовнішньополітичні пріоритети. У нових геополітичних умовах ФРН значно розширила свою політичну вагу відповідно до економічного потенціалу. Посівши чільне місце у структурі європейської співпраці, Німеччина більше не сприймається сусідами як дестабілізуючий чинник у міжнародній системі, хоча її вплив зростає не лише на регіональному, але й на глобальному рівнях. Європейська стратегія ФРН упродовж минулих років зазнавала поступових змін, що відбувалися за логікою корекції. Проте вони не призвели до появи якісно нової європейської політики Німеччини. Традиційно ФРН опирається на партнерство з Францією в питаннях європейської інтеграції. Крім того, новим проявом міжнародної активності Берліна стали спільна німецько-французька опозиція прагненню США підпорядкувати інтереси Західної Європи в Афганістані та в Іраку. Криза НАТО, яка проявилась у різних позиціях “старих” і “нових” членів НАТО, сприяла зближенню провідних країн Європи. Нові геополітичні виклики зумовили нормалізацію європейської політики, що призвело до відмови від властивих попередній ФРН ідеологічних і політичних табу й обумовило появу нової європейської політики Німеччини, головна мета якої – завершення європейської інтеграції; у процесі якої мають бути забезпечені її національні інтереси.

У своїй зовнішній політиці ФРН намагається посилити свій вплив у Європі, намагаючись бути «континентальною державою із глобальною політичною вагою» [2; с.37]. Важливою ланкою у цьому процесі є посилення військового компонента. На думку відомого фрайбурзького військового історика В. Ветте, за період, починаючи з 1990 р., вплив військових на «формування німецької зовнішньої політики та політики безпеки став вагомим, ніж будь-коли після Другої світової війни». Нове формулювання військово-політичних інтересів країни є важливим компонентом нового політичного курсу. Визначення інтересів безпеки охоплює припинення конфліктів, які зачіпатимуть територіальну цілісність і стабільність Німеччини, підтримку вільної світової торгівлі.

Також бундесвер повинен брати участь у військових акціях у рамках Статуту ООН, всюди куди сягають інтереси ФРН. Новий Статут бундесверу характеризується як проведення відповідальної силової політики. Нова Німеччина стала могутньою державою Європи і світу, вагомим фактором міжнародних відносин. ФРН усіяко закріплює це становище «світової держави». Економічна вага плюс можливість військового втручання у будь-який регіон – це все надає державі ваги та статусу сильної держави.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі конкретних подій українсько-німецьких політичних відносин з метою перейняття досвіду, удосконалення діяльності вітчизняної дипломатичної служби з урахуванням найкращих досягнень німецького зовнішньополітичного механізму [2; с.39].

Отже, протягом минулого десятиліття йшло формування нової зовнішньополітичної доктрини ФРН. Сутністю змін стало намагання привести політичну роль ФРН у відповідність з її економічною вагою. Йдеться про нове, глобалізоване визначення економічних, військових та політичних інтересів країни та пошук адекватних засобів їх реалізації. Зміни, які відбулись у 90-ті роки минулого століття, дали змогу Німеччині посісти одне з провідних місць у системі міжнародних відносин у Європі. Зовнішня політика ФРН кінця ХХ ст. відзначається багатьма змінами і новими тенденціями. ФРН перестала бути регіональною країною. Пріоритети німецької зовнішньої політики зумовлюються новою роллю ФРН у Європі і забезпечуються її ефективною дипломатією.

Специфіка зовнішньої політики ФРН полягає у збільшенні власного потенціалу у межах діяльності в регіональних об'єднаннях і військових союзах, що передбачає активну участь Німеччини у європейській та євроатлантичній інтеграції. Зовнішня політика Німеччини є миролюбивою і погоджує власні інтереси з інтересами сусідів, а інші держави розглядає скоріше як партнерів, аніж як конкурентів. Пріоритетним напрямом подальших досліджень могло б стати вивчення зовнішньої політики ФРН щодо Української держави.

Список використаної літератури:

1. Кривонос Р.А. Німеччина у структурі європейської співпраці: монографія / Р.А. Кривонос. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 166 с.
2. Кудряченко А. Об'єднана Німеччина: нові геополітичні виміри // Віче. – 2003. – № 8. – С. 36–41.
3. Рілл Б. Об'єднана Німеччина: світова політика // Політика і час. – 1998. – № 2. – С. 50–60.

Кучер В.

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

У статті на основі законодавчих актів та Законів України розглянуто перспективи реформування виборчої системи, як базису формування органів влади.

Ключові слова: виборча система, виборчі процедури, реформування.

Актуальність теми статті: полягає у надзвичайній важливості виборчої системи для процесу формування органів політичної влади і як одного із ключових способів подолання політичної корупції.

Мета даної статті: проаналізувати перспективи реформування виборчої системи в Україні.

Дослідженню різних аспектів розвитку та функціонування виборчих систем присвячено значну кількість праць, зокрема О. Абрамової, Л. Кочубей, І. Кресіної, С.Лапшина, М.Рябця, В.Співака, В. Тимошенко, Ю.Шкурата та ін.

Одним із найдавніших інститутів людського суспільства є інститут виборів. У більшості сучасних держав вибори є невід'ємним елементом суспільно-